

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, proti žalovanému: **Finanční úřad pro Liberecký kraj**, se sídlem třída 1. máje 97/25, Liberec, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 10. 2013, č. j. 1068077/13/2607-05702-603498, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 2. 12. 2014, č. j. 59 Af 29/2013 – 60,

t a k t o :

- I. Žalobci **se neustanovuje** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.
- II. Kasační stížnost **se zamítá**.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a průběh dosavadního řízení

[1] Žalobou ze dne 4. 12. 2013 se žalobce domáhal zrušení nebo vyslovení nicotnosti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 10. 2013, č. j. 1068077/13/2607-05702-603498 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž byla zamítnuta jeho námitka proti vyrozumění správce daně o převedení daňového přeplatku na nedoplatek na dani z nemovitostí. Na výzvy Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci (dále jen „krajský soud“), k zaplacení soudního poplatku za podanou žalobu reagoval žalobce žádostí o ustanovení zástupce z řad advokátů a osvobození od soudních poplatků, a to i se zpětnou účinností.

[2] Žalobce na výzvu krajského soudu předložil vyplněný standardizovaný formulář „Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků“ (dále jen „standardizovaný formulář“). V něm uvedl, že je zaměstnancem, přičemž v letech 2012 až 2014 nedosahoval žádných výdělků a v roce 2011 činil úhrn jeho čisté mzdy 15 399 Kč a náhrady zaměstnavatele po dobu nemoci 8704 Kč, je osobou finančně závislou

na své manželce J. H., jež pobírá invalidní důchod ve výši 11 155 Kč měsíčně. Z důvodu obstarání nezákonnými exekucemi ve výši „cca 10 mil. Kč“ nemá žádný majetek větší hodnoty, který by mohl být zpeněžen k zaplacení soudních poplatků a právního zastoupení. Jeho skutečnými příjmy jsou příjmy z dávek nemocenského pojištění z důvodů nastalých a dále se zhoršujících závažných komplikací dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. K prohlášení byly připojeny kopie složenek o platbách dávek nemocenského pojištění České správy sociálního zabezpečení stěžovateli za dobu od 9. 4. 2011 do 30. 9. 2012 a kopie daňového příznání stěžovatele k dani z příjmu fyzických osob za rok 2011.

[3] Krajský soud usnesením ze dne 21. 5. 2014, č. j. 59 Af 29/2013 – 41, rozhodl tak, že z důvodu nevěrohodnosti a neúplnosti tvrzení ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků žalobci osvobození od soudních poplatků nepřiznal a jeho návrh na ustanovení advokáta zamítl. Proti tomuto usnesení brojil žalobce kasační stížností, kterou Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 25. 9. 2014, č. j. 2 As 113/2014 – 30, zamítl, neboť shodně s krajským soudem shledal, že žalobce ve standardizovaném formuláři sdělil neúplné údaje, které neposkytují ucelený přehled o jeho majetkové a sociální situaci, a nesplnil tak svoji povinnost doložit nedostatek prostředků jako podmínku pro přiznání osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Výzvou ze dne 4. 11. 2014, č. j. 59 Af 29/2013 – 55, krajský soud žalobce opětovně vyzval k zaplacení soudního poplatku, přičemž jej rovněž v souladu s § 9 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) poučil, že pokud nebude soudní poplatek ve stanovené lhůtě uhrazen, řízení zastaví. Žalobce reagoval žádostí ze dne 24. 11. 2014, v níž opakovaně žádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů na základě nového skutkového i právního stavu. Uvedl, že na jeho straně trvá a dále se závažně komplikuje překážka trvalejší povahy, která ho ohrožuje na životě a která mu brání a brání v řádném jednání a výkonu jeho práv a povinností nejen v těchto řízeních. Bez své viny proto objektivně nemohl soudní poplatky zaplatit, což prokáže v řízení o kasační stížnosti, jinak v řízení o ústavní stížnosti či stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva. Současně zdůraznil, že řádně a včas soudu prokázal a doložil rozhodnými údaji důvody pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení právního zástupce.

[5] Krajský soud v usnesení ze dne 2. 12. 2014, č. j. 59 Af 29/2013 – 60 (dále jen „napadené usnesení“), dospěl k závěru, že ačkoli se v citovaném podání žalobce dovolával nového aktuálního stavu, žádné nové skutečnosti a důvody pro osvobození od soudních poplatků neuvedl. Překážku trvalejší povahy znemožňující zaplacení soudního poplatku pak žalobce uvedl již v předchozí žádosti. Krajský soud již o žalobcově žádosti znovu nerozhodoval a pro neuhrazení soudního poplatku za žalobu řízení dle § 47 písm. c) s. ř. s. ve spojení s § 9 zákona o soudních poplatcích zastavil.

II. Obsah kasační stížnosti

[6] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti napadenému usnesení včasnou kasační stížnost, v níž mu především vytýká, že se řádně nevypořádalo s jeho podáním ze dne 24. 11. 2014. Osvobození od soudních poplatků je v jeho případě důvodné, stejně jako ustanovení zástupce, ale soud jeho návrhy řádně nevyřídil. Krajský soud tak dle stěžovatele vydal napadené usnesení na základě domněnek a v rozporu s řádně doloženým skutkovým a právním

pokračování

stavem, a to aniž se k tomu stěžovatel mohl jakkoliv vyjádřit. Stěžovatel má i nadále za to, že jeho žaloba byla podána řádně, důvodně a včas.

[7] Žalovaný se ztotožnil s napadeným rozhodnutím krajského soudu.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud se kasační stížností zabýval nejprve z hlediska splnění formálních náležitostí. Konstatoval, že stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.). Kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Vzhledem k tomu, že se otázka posouzení podmínek řízení o kasační stížnosti částečně překrývá s posouzením její důvodnosti s ohledem na předmět přezkumu, kterým je usnesení krajského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku na výzvu učiněnou poté, co stěžovateli nebylo přiznáno osvobození od soudního poplatku ani ustanoven zástupce, Nejvyšší správní soud netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na zastoupení stěžovatele advokátem.

[9] Podle § 48 odst. 3 písm. d) s. ř. s. může usnesením předseda senátu řízení přerušit, jestliže zjistí, že probíhá jiné řízení, jehož výsledek může mít vliv na rozhodování soudu o věci samé nebo takové řízení sám vyvolá. První senát Nejvyššího správního soudu usnesením ze dne 4. 12. 2014, č. j. 1 As 196/2014 - 12, rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu předložil otázku: „*Lze považovat skutečnost, že stěžovatel napadá kasační stížností usnesení krajského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, samu o sobě za důvod k tomu, aby Nejvyšší správní soud nepožadoval po stěžovateli zaplacení soudního poplatku za takovou kasační stížnost?*“ Nejvyšší správní soud si je vědom, že budoucí závěry rozhodnutí rozšířeného senátu mohou dopadnout i na hodnocení existence podmínek řízení v této věci, nicméně rozhodl se nepřerušit řízení o stěžovatelově kasační stížnosti do vydání rozhodnutí rozšířeného senátu o citované otázce vzhledem k tomu, že pokud jde o posouzení podmínek řízení, použil výklad **ve prospěch** stěžovatele. S ohledem na předmět řízení netrval na zaplacení soudního poplatku ani na zastoupení advokátem, tudíž pokračováním v řízení za této situace nemůže dojít k nepříznivému zásahu do stěžovatelových práv. Ostatně lze předpokládat, že rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu vyzní buď tak, že v dané procesní situaci se soudní poplatek nevybere, anebo naopak, že za jistých okolností je třeba zaplacení soudního poplatku požadovat. Žádná z naznačených možností nemůže znamenat, že by byl stěžovatel nyní zvoleným procesním postupem jakkoliv zkrácen.

[10] Přestože však zastoupení advokátem v tomto výjimečném případě z výše uvedených důvodů není podmínkou řízení, byl Nejvyšší správní soud povinen se zabývat žádostí stěžovatele o ustanovení zástupce a hodnotit potřebu zastoupení stěžovatele advokátem v řízení o kasační stížnosti. Z § 35 odst. 8 s. ř. s. vyplývá požadavek splnění dvou zákonných podmínek pro ustanovení zástupce v řízení, a sice nedostatek prostředků navrhovatele, který by odůvodňoval jeho osvobození od soudních poplatků, a dále nezbytnost ustanovení zástupce k ochraně práv navrhovatele.

[11] Ze shora uvedených důvodů zde již Nejvyšší správní soud neposuzoval splnění první z uvedených podmínek. Zabýval se však splněním druhé z nich a dospěl k závěru, že v projednávané věci není nezbytná potřeba zastoupení stěžovatele v kasačním řízení advokátem za účelem ochrany jeho práv prokázána. Kasační stížnost má v rámci daných

možností požadované náležitosti a stěžovatel v ní srozumitelně (byť stručně) vysvětlil, proč považuje usnesení krajského soudu za nezákonné; je také zřejmé, čeho se stěžovatel domáhá. Ve věci se jedná o právně zcela přehlednou otázku týkající se osobních a majetkových poměrů stěžovatele jako podmínky pro osvobození od soudního poplatku, potažmo tedy pokračování v řízení o původní žalobě, aniž by bylo zaplacení soudního poplatku vyžadováno. Nejvyššímu správnímu soudu nic nebrání, aby o stěžovatelem formulované kasační stížnosti věcně rozhodl. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti nevyhověl.

[12] Vzhledem k tomu, že napadeným usnesením bylo rozhodnuto o zastavení řízení, bylo namíste podřadit námitky stěžovatele pod kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Nejvyšší správní soud poté posoudil důvodnost kasační stížnosti a zkoumal přitom, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[13] Podle § 47 písm. c) s. ř. s. bude řízení zastaveno, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon. Podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích platí, že nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení (zde žaloby), odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. Podle § 9 odst. 3 téhož zákona soud poplatníka ve výzvě poučí o tom, že řízení zastaví, jestliže poplatek nebude ve stanovené lhůtě zaplacen. V daném případě byl stěžovatel výzvou krajského soudu ze dne 4. 11. 2014 řádně k zaplacení poplatku vyzván, byla mu k tomu stanovena lhůta a byl poučen o následcích nesplnění výzvy.

[14] Jádrem stěžovatelovy kasační stížnosti je námitka, že krajský soud řádně nevypořádal stěžovatelovu opakovanou žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce ze dne 24. 11. 2014, kterou reagoval na uvedenou výzvu krajského soudu. Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 – 67, k dané problematice vyjádřil následovně: *„Nejvyšší správní soud je toho názoru, že o podané žádosti o osvobození od soudního poplatku musí být rozhodnuto dříve, než soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví. Toto obecné pravidlo však má své výjimky, neboť jeho mechanické uplatňování by mohlo v některých případech vést ke zbytečnému prodlužování řízení opakovaním stále stejných žádostí a rozhodnutí o nich. O opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení.“* Klíčové je tedy posouzení, zda stěžovatelova opakovaná žádost o osvobození od soudních poplatků ze dne 24. 11. 2014 obsahovala nové a dříve neuplatněné skutečnosti.

[15] Stěžovatel sice žádost obecně odůvodnil novým skutkovým i právním stavem, avšak jako jediný konkrétní důvod pro své osvobození od soudních poplatků pouze zdůraznil trvání a další komplikace (blíže nespecifikované) překážky trvalejší povahy, jež ho ohrožuje na životě a brání mu v řádném výkonu práv a povinností, přičemž se však o vážných překážkách zdravotního charakteru zmiňoval již ve standardizovaném formuláři, na jehož základě krajský soud usnesením ze dne 21. 5. 2014, č. j. 59 Af 29/2013 – 41, stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků a zamítl jeho návrh na ustanovení advokáta.

[16] Stěžovatel nadto své tvrzení o uvedené překážce nijak nekonkretizoval ani je nepodpořil novými skutečnostmi. Stěžovatelova žádost ze dne 24. 11. 2014 tak neobsahovala žádné nové skutečnosti, jež by odůvodňovaly nové rozhodnutí o ní. Proto nelze přisvědčit kasační námitce, že se krajský soud s tímto podáním řádně nevypořádal. Krajský soud tedy postupoval v souladu

pokračování

se zákonem, pokud s odkazem na tuto absenci nových skutečností ve stěžovatelově opakované žádosti napadeným usnesením řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastavil.

[17] Namítá-li pak stěžovatel, že podmínky pro osvobození od soudních poplatků splňuje, je nutno poukázat na to, že o této skutečnosti bylo rozhodováno již v dřívějších řízeních. Závěr o tom, že stěžovatel uvedené podmínky nesplnil, byl předmětem řízení o kasační stížnosti, která byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2014, č. j. 2 As 113/2014 – 30, jak je uvedeno shora. Na důvody uvedené v citovaném rozsudku tak je třeba plně odkázat. Stěžovatel přitom neprokázal, že by se jeho majetkové poměry od té doby jakkoliv změnily.

[18] Nelze se ztotožnit ani s tím, že by se stěžovatel nemohl v průběhu řízení k věci vyjádřit. Ze spisu plyne, že všechny výzvy byly stěžovateli řádně doručeny a krajský soud na procesní podání stěžovatele reagoval.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů neshledal namítané pochybení krajského soudu. Jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

[20] Stěžovatel podal současně s kasační stížností také návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud rozhodl o samotné kasační stížnosti v brzké časové souslednosti, proto již o tomto návrhu zvláště nerozhodoval. Stěžovatel jej ostatně podal toliko formálně, aniž uvedl byť jediný důvod zakládající jeho opodstatněnost.

[21] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Úspěšnému žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. února 2015

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu